

ادامه از صفحه ۹

این مستندات برای آنکه ثابت کند هدف اصلی قطعنامه ۱۹۲۹ و تحریم‌های یکجانبه مابعد آن، سرویس‌دهی به جریان فتنه بود، کاملا کافی است؛ اگرچه پژوهش بیشتر، بدون تردید می‌تواند جنبه‌های مهم‌تری از موضوع را هم آشکار کند.

■ **شکنجه اقتصادی؛ تحفه فتنه‌گران برای ملت ایران**

اکنون که روشن شد علت اصلی صدور قطعنامه ۱۹۲۹ و تحریم‌های یکجانبه مابعد آن در حوزه‌های انرژی و مالی، تحلیل آمریکا از شرایط داخلی ایران و اراده غرب برای کمک و حمایت از فتنه ۸۸ بوده، خوب است به این سوال بپردازیم که تحریم‌هایی که براساس این استراتژی وضع شد، چه ویژگی‌هایی داشته است. به عبارت دیگر، پرداختن به این بحث ضروری است که وقتی آمریکا تصمیم گرفت با هدف حمایت و توفیق جریان فتنه به‌شکنجه اقتصادی ملت ایران بپردازد، دقیقا چگونه این کار را انجام داد؟

۱- **۱۹۲۹، شدیدترین قطعنامه ممکن**

شاید مهم‌ترین جنبه قطعنامه ۱۹۲۹ این است که به طور کاملا عمدی و ارادی با حداکثر شدت تنظیم شده است. آمریکایی‌ها به چند دلیل قطعنامه ۱۹۲۹ را بسیار رادیکال نوشتند.

دلیل اول این بود که می‌خواستند این قطعنامه حداکثر مقدار تاثیر را بر محیط داخلی ایران بر جای بگذارند. دلیل دوم آن بود که تصور می‌کردند فرصتی را که فتنه ۸۸ برای ایجاد اجماع در اختیار آنها گذاشته به هیچ‌وجه نباید از دست بدهند چرا که ممکن است چنین فرصتی دیگر هرگز تکرار نشود (که نشد).

و سومین دلیل هم این بود که آمریکایی‌ها می‌خواستند مفاد تحریم‌های گنجانده شده در قطعنامه چنان عمیق، شدید و وسیع باشد که بتوانند براساس آن هر نوع تحریم یکجانبه‌ای را که می‌خواهند علیه ایران اعمال کنند.

ایین امر (یعنی تشدید متن قطعنامه تا حداکثر مقدار ممکن) توصیه کسانی بود که بعدها معلوم شد در واشنگتن بسیار مؤثرند. مایکل سینک، رئیس موسسه واشنگتن که اکنون روشن شده یکی از متنفذترین تحلیلگران ضدایرانی در آمریکاست، در آن مقطع در این باره نوشت:

ما نباید دست خود را ببندیم و فکر کنیم هر اقدامی علیه ایران نیاز به تصمیم متفق‌القول در شورای امنیت دارد. من فکر نمی‌کنم تغییرات زیادی در شورای امنیت روی داده باشند. ایران فکر نمی‌کند تحریم‌ها بسیار شدید و بسیار رنج‌آور باشد و به همین جهت جسورانه می‌گوید هنر بازی برای او است که انجام می‌دهد نخواهد پرداخت.^{۲۱}

همانطور که می‌توان حذر زد، بنیامین نتانیاهو هم یکی از مهم‌ترین افرادی بود که استدلال کرد باید یک شوک اقتصادی بسیار سنگین به ایران وارد شود. وی شاید اولین فردی بود که پیشنهاد داد تحریم‌های یکجانبه پس از ۱۹۲۹ روی موضوع بن‌زین متمرکز شود:

احتمال اینکه ایران یک برنامه ساخت سلاح‌های هسته‌ای ایجاد کند بزرگ‌ترین مشکلی است که ما در عصر خود با آن روبه‌رو هستیم. جامعه بین‌الملل در صورتی که تصمیم بگیرد می‌تواند تحریم‌های شدیدتری را اعمال کند. اگر جامعه بین‌الملل مانع واردات بن‌زین به ایران شود این کشور ظرفیت پالایشگاهی ندارد و حکومت این کشور پایان می‌یابد و من این را تحریم‌های فلج‌کننده می‌دانم.^{۲۲}

هفت‌هفته تأییم این موضوع را اینگونه توضیح می‌دهد:

فقط تحریم کامل واردات بن‌زین است که می‌تواند ایران را به زانو در آورد.^{۲۳}

جالب‌ترین تعبیر اما احتمالا از آن فیلیپ کراولی، سخنگوی وقت وزارت خارجه آمریکاست که می‌گوید تحریم‌های جدید باید به گونه‌ای باشد که قلب مشکل ما را در تهران هدف بگیرد. وی می‌گوید:

همه ما می‌خواهیم هر چیزی که از قطعنامه تحریم بیرون می‌آید اول معتبر باشد؛ دوم قلب مشکل ما در ایران را هدف قرار دهد و سوم اینکه قابل اجرا باشد.^{۲۴}

اگر بخواهیم از تعبیری دقیق استفاده کنیم، آمریکایی‌ها در پی قطعنامه‌ای بودند که تأثیر وسیعی از تحریم‌ها را بر بر گیرد تا بعد بتوانند از طریق اقدامات یکجانبه آن را تعمیق کنند.یک مقام عالی‌رتبه دولت آمریکا به روزنامه فایننشال تایمز می‌گوید وضعیت ایده‌آل آن بود که تحریم وسیع و عمیق باشد اما تحریم‌های بی‌نوشت…

- متن کامل تمام مقالاتی که فیش‌های مورد استناد در این نوشته از آنها استخراج شده، نزد نویسنده موجود و قابل ارائه است.
- لویی شاربونو، گزارش‌خبرگزاری رویترزاز سازمان ملل (۱۳۸۹/۱/۱۳)
- بوریس کایماکوف، روزنامه روسی وره میا ناواستی (۱۳۸۸/۱/۱۳)
- گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن (۱۳۸۹/۱/۱۴)
- کریل بلیانینوف و الکساندر رتوتوف، کومرسانت (۱۳۸۹/۱/۱۴)
- گزارش خبرگزاری فرانسه از یکن (۱۳۸۹/۱/۱۳)
- هوارد لا فرانچی، کریستین ساینس مانیئور (۱۳۸۹/۲/۸)
- زود دوپچه تاینشاک (۱۳۸۹/۱/۲۳)
- کریس باکلی و جف ماسون، گزارش خبرگزاری رویترز از یکن و واشنگتن (۱۳۸۹/۱/۱۳)
- گنل کسلر، واشنگتن پست (۱۳۸۹/۲/۲۸)
- تایمز (۱۳۸۹/۲/۲۸)
- الکساندر رتوتف، کامرسانت (۱۳۸۹/۲/۲۸)
- گزارش خبرگزاری شین‌هاوا از برازیلیا (۱۳۸۹/۲/۲۹)
- لویی شاربونو، گزارش‌خبرگزاری رویترز از نیویورک (۱۳۸۹/۲/۲۹)
- دویدید ایگناتیوس، واشنگتن پست (۱۳۸۹/۲/۲۱)؛ یک‌مقام ارشد آمریکا گفت ایران برای اجرای این توافق باید همانطور که در نسخه اولیه پیشنهادتورنچ شده است نخست با پنج عضو دائم شورای امنیت و آلمان به منظور بحث‌های مغلقل تر در این باره دیدار کند و در گام دوم تهران باید از غنی‌سازی ۲۰ درصدی خود صرف نظر کند.
- ژان لوئیدولایوسیه، گزارش‌خبرگزاری فرانسه از استانبول (۱۳۸۹/۳/۲)
- ویلیام، جی، براب، دویدود سننگر، هرالدد تریسون بین المللی (۱۳۸۹/۱/۹)
- بیل گرتز، واشنگتن تایمز (۱۳۸۸/۱۲/۲۶)
- کریل بلیانینوف و الکساندر رتوتوف، کومرسانت (۱۳۸۹/۱/۱۴)

پیشنهادی حداقل وسیع است.^{۲۵} به گفته وی، درباره ایران تحریم کامل عملی نیست اما بهتر است مقوله‌های مهم متعددی در تحریم‌ها گنجانده شود. واشنگتن در صدد اقدام در زمینه‌های وسیعی است که از جمله بخش مالی، تجارت، انرژی، بازرسی از محموله‌ها و سپاه پاسداران ایران را شامل شود. این مقام رسمی ادامه می‌دهد:

ما یلیم اقداماتی در همه این عرصه‌ها اعمال شود حتی اگر برخی الزامی باشند و برخی دیگر چندان قوی نباشد. می‌خواهیم نشان دهیم اقدام در این زمینه‌ها مشروعیت دارد و متعاقبا کشورها می‌توانند تصمیم بگیرند که این اقدامات به لحاظ اجرایی چقدر باید شدید باشد.^{۲۶}

سوال این است که چرا آمریکا تا این حد تأکید داشت که تحریم‌ها علیه ایران باید بسیار شدید باشد؟ و چرا عملا هم قطعنامه ۱۹۲۹ شدیدترین قطعنامه تحریم در طول تاریخ شورای امنیت از کار در آمد؟ از زبانی تحلیل‌های منتشر شده از سوی منابع غربی بی‌آنکه رحمت چندانی نیاز باشد ثابت می‌کند آمریکا تصور می‌کرد باید گسل‌هایی را که جریان فتنه در محیط داخلی ایران به‌وجود آورده فعال کند و از طریق ایجاد یک کانال تغذیه اقتصادی فعال، به آنها عمق ببخشد. آمریکایی‌ها فکر می‌کردند جریان فتنه در ایران زمینه کاملا مناسبی ایجاد کرده که اگر با فشار اقتصادی سنگین همراه شود، فضای داخلی ایران را منفجر خواهد کرد. اگر جریان فتنه محیط داخلی ایران را به هم نمی‌ریخت و بناحق و با ادعای دروغ تقلب مردم را در مقابل نظام قرار نمی‌داد، معنا نداشت آمریکا روی اعمال تحریم‌های بسیار شدید اقتصادی سرمایه‌گذاری کند چرا که در آن شرایط این تحریم‌ها می‌توانست به تنفر عمومی از غرب در ایران منتهی شود و انگیزه مقاومت ملت ایران را در مقابل غرب افزایش دهد. ایجاد اشتباه محاسباتی در ذهن غربی‌ها درباره نوع واکنشی که مردم ایران به فشار شدید اقتصادی نشان خواهند داد، خمیرمایه قطعنامه ۱۹۲۹ و تحریم‌های یکجانبه پس از آن است.

۲- **تحریم‌های خارج از شورای امنیت، به اوج رساندن شکنجه اقتصادی**
آمریکایی‌ها از همان ابتدا شفاف بودند که برنامه وسیعی برای تحریم یکجانبه ایران پس از صدور قطعنامه، آماده شده و قطعنامه شورای امنیت تنها قرار بود به عنوان زیرساخت، در عمل نگه‌داری واقع تأکید بر این بود که تحریم‌های اصلی برای حمایت از جریان فتنه در ایران، خارج از شورای امنیت اعمال خواهد شد. یک مقام ارشد آمریکایی در این باره می‌گوید:

فشار بر ایران حتی بدون صدور قطعنامه نیز تشدید می‌شود زیرا بانک‌ها و شرکت‌های تأمین سوخت داد و ستد خود را با دولت ایران قطع می‌کنند ولی ما می‌خواهیم و به قطعنامه‌ای نیاز داریم که به‌عنوان «خط‌مشی» عمل کند و ما براساس آن بتوانیم فشارها را تشدید کنیم. دولت‌های جهان می‌توانند از این قطعنامه برای مشروعیت بخشیدن به تلاش برای اعمال تحریم‌های شدیدتر خود استفاده کنند.^{۲۸}
یک مقام دیگری می‌گوید:

فشار بر ایران حتی بدون قطعنامه هم ایجاد شده است زیرا

اروپا علیه ایران نگاه کنیم، روشن است که این روند به طور کامل بر شالوده قطعنامه ۱۹۲۹ استوار شده است. نخست در تابستان ۱۳۸۹ تحریم بن‌زین اعمال شد که غربی‌ها آن را «گلوله نقره‌ای» می‌خواندند. پس از آن نیز به تدریج طی سال‌های ۸۹ و ۹۰ تحریم خرید نفت که «گلوله طلایی» خوانده می‌شد، از ایران از نسوی اتحادیه اروپایی، تحریم سوئیفث و تحریم بانک مرکزی اعمال شد. این فرآیند نشان‌دهنده آن است روند تشدید تحریم‌ها علیه ایران یک روند کاملا برنامه‌ریزی شده بوده و آمریکا هم از همان ابتدا می‌دانستند به کجا قرار است بروند. علت همه این اقدامات هم آن بود که آمریکایی‌ها می‌خواستند در زمانی کوتاه و به طور مستمر بیشترین تاثیر را بر جامعه ایرانی بگذارند. این موضوعی است که خود را در مذاکرات ماقبل صدور قطعنامه میان روسیه و چین از یک سو و آمریکا از سوی دیگر نشان می‌دهد. وقتی این مباحثات را مرور می‌کنیم کاملا پیداست آمریکایی‌ها می‌خواهند تحریم‌هایی اعمال کنند که بیشترین اثر را بر جامعه ایرانی بگذارند اما می‌بینند طرف‌هایی مانند روسیه تا حدودی موافقد بنابراین آمریکا بار اصلی تحریم‌های کمک‌کننده به جریان فتنه در ایران را روی دوش تحریم‌های یکجانبه خارج از شورای امنیت می‌گذارند. وال‌استریت‌ژورنال موضوع را اینگونه توضیح می‌دهد:

در جریان مذاکرات خصوصی، دیمیتری مدودف رئیس‌جمهوری اوقست^{۲۷} روسیه هم به شکل واضحی محدودیت‌هایش را برای تحریم‌های ایران ترسیم کرد. یک مشاور کرملین می‌گوید روسیه با تمام تحریم‌ها همراه است ولی با جدی‌ترین سلاحی که تندروهای واشنگتن در نظر دارند همراه نمی‌شود؛ تحریم و ممنوعیت فروش بن‌زین و فرآورده‌های نفتی به ایران. سرگئی ریباکوف معاون وزیر خارجه روسیه می‌گوید: «هرگونه ممنوعیت و تحریم فروش بن‌زین و فرآورده‌های نفتی به ایران، مانده سسلی، فشار محکم و یک شوک بزرگ به تمام جامعه و مردم ایران است. چنین فشارهایی که شوک بزرگی به اساس جامعه وارد می‌کند را ما به طور حتم در نظرنمی‌گیریم.»^{۲۸}

اما در واقع از دست روسیه کار چندانی بر نمی‌آمد. آمریکایی‌ها یک جمله در متن قطعنامه ۱۹۲۹ نوشتند که ایران از درآمدهای نفتی‌اش برای ساختن سلاح هسته‌ای استفاده می‌کند و بر همین اساس همه تحریم‌های مالی و بانکی را که می‌خواستند خارج از شورای امنیت تقریبا بدون دردرسر اعمال کردند.
یک سوال بسیار مهم در اینجا این است که آمریکا نوع و زمان بندی اعمال تحریم‌های یکجانبه علیه ایران را چگونه انتخاب می‌کرد؟ شواهدی وجود دارد که ثابت می‌کند در این مورد هم مشاوران داخلی مرتبط با جریان فتنه اصلی‌ترین نقش را ایفا کرده‌اند. همانطور که مستندات ارائه شده در کیفرخواست «ه» نشان می‌دهد، وی متهم است در مدت حضور در لندن، با عناصری از دولت انگلستان در ارتباط مستمر بوده و به آنها در این باره که چه تحریم‌هایی را و چگونه باید اعمال کنند تا بیشترین فشار ممکن بر ایران وارد شود، مشورت داده است.

یک سوال بسیار مهم در اینجا این است که آمریکا نوع و زمان بندی اعمال تحریم‌های یکجانبه علیه ایران را چگونه انتخاب می‌کرد؟ شواهدی وجود دارد که ثابت می‌کند در این مورد هم مشاوران داخلی مرتبط با جریان فتنه اصلی‌ترین نقش را ایفا کرده‌اند. همانطور که مستندات ارائه شده در کیفرخواست «ه» نشان می‌دهد، وی متهم است در مدت حضور در لندن، با عناصری از دولت انگلستان در ارتباط مستمر بوده و به آنها در این باره که چه تحریم‌هایی را و چگونه باید اعمال کنند تا بیشترین فشار ممکن بر ایران وارد شود، مشورت داده است.

- عباس میلای، مدیر مطالعات ایران در دانشگاه استنفورد آمریکا در گفت وگو با گزارشگر شبکه تلویزیونی الجزیره انگلیسی (۱۳۸۹/۲/۲۳)
- جان بوتنون، نماینده سابق آمریکا در سازمان ملل متحد در گفت و گو با شبکه تلویزیونی فاکس نیوز (۱۳۸۸/۱/۱۴)
- گفت وگویی کنت کاتزن با پایگاه اینترنتی شورای روابط خارجی آمریکا (۱۳۸۹/۱/۱۵)
- گفت وگویی کنت کاتزن با پایگاه اینترنتی شورای روابط خارجی آمریکا (۱۳۸۹/۱/۱۵)
- تیری کوویل از پژوهشگران موسسه روابط بین‌الملل و راهبردی فرانسه، پایگاه اینترنتی فرانسوی زبان فران استراتژیک (۱۳۸۹/۲/۷)
- دویدید ایگناتیوس، واشنگتن پست (۲۰۱۰/۴/۲۱)
- ماتیو چانس، سی‌ان‌ان (۱۳۸۹/۲/۳)
- دنیل دامبی، فایننشال تایمز (۱۳۸۹/۱/۳۰)
- پیتربیکر، نیویورک تایمز (۱۳۸۹/۲/۴)
- الشرق‌الاوسط (۱۳۸۹/۲/۷)
- عباس میلای، مدیر مطالعات ایران در دانشگاه استنفورد آمریکا در گفت‌وگو با گزارشگر شبکه تلویزیونی الجزیره انگلیسی (۱۳۸۹/۲/۲۳)
- گفت‌وگویی محمد کریشان مجری برنامه ماوراء، شبکه تلویزیونی الجزیره با کارشناسان درباره بیانیه گیتس (۱۳۸۹/۱/۳۰).
- گزارش باتر، فیلیمپ باتر، گزارشگر خبرگزاری فرانسه از تهران (۱۳۸۹/۱/۲۱)
- دامین مک‌الروی، دبلی تلگراف (۱۳۸۹/۱/۳۱)
- پیتربیکر، نیویورک تایمز (۱۳۸۹/۲/۴)
- کیم آر. هولمز (Kim R. Holmes) مشاور سابق وزیر خارجه آمریکا و معاون رئیس سابق بنیاد هریتیج است. وی کتابی با عنوان «مهمترین آرزوی آزادی: رهبری آمریکا در قرن بیست و یکم» نوشته است.
- کیم آر. هولمز، واشنگتن تایمز (۱۳۸۹/۱/۳)
- تیری کوویل از پژوهشگران موسسه روابط بین‌الملل و راهبردی

مکتبه

یکشنبه ۹دی ۱۳۹۷

جزئیات این موضوع فعلا قابل بحث نیست چرا که دادگاه رسیدگی به این اتهامات هنوز ادامه دارد.

■ **خاتمه وتنبجه‌گیری**

این نوشته به هیچ‌وجه کامل نیست. حداقل ۳ مبحث دیگر در این نوشته باید مورد بحث قرار می‌گرفت تا حق مطلب ادا شده باشد.

۱- قیسل از هر چیز باید نشان داده می‌شد فتنه ۸۸ چگونه راهبردد کلان آمریکا را درباره ایران –که تا پیش از آن تاریخ صرفا بر مهار برنامه هسته‌ای ایران متمرکز شده بود- تغییر داد و عامل سیاست داخلی در ایران را بدل به یکی از اصلی‌ترین پارامترهای شکل دهنده به تصمیمات واشنگتن درباره ایران کرد. این موضوعی است که برای درک مکتائیم بازنگری‌های راهبردی در آمریکا راجع به ایران حائز اهمیت فوق‌العاده است و در نوشته‌های دیگر تفصیلا به آن خواهیم پرداخت. در واقع حرکت به سمت اعمال تحریم‌های اقتصادی فلج‌کننده علیه ایران یک اقدام مستقل نبوده، بلکه در چارچوب یک راهبرد جدید بر نام راهبر «تغییر محاسبات با استفاده از ترکیب گزینه‌های فشار» انجام شد که متاسفانه در این نوشته مجالی برای بحث درباره آن فراهم نشده است.

۲- پس از آن، باید در این باره هم بحث می‌شد که گزینه تحریم‌های فلج‌کننده تنها گزینه‌ای نبود که در چارچوب این راهبرد و برای اثرگذاری بر محیط داخلی ایران و تغییر محاسبات مردم فعال شد. آمریکایی‌ها همچنین سعی کردند یک تهدید نظامی معتبر علیه ایران ایجاد کنند. دوران جدیدی از عملیات اطلاعاتی علیه ایران را آغاز کردند که از ابتدای انقلاب به این سو بی سابقه بود، یک طراحی ویژه برای بازسازی سازمانی و گفتگمانی جریان فتنه انجام دادند، زیرساخت عملیات روانی و رسانه‌ای خود علیه ملت ایران را نوسازی کردند و همچنین استراتژی مذاکراتی خود را تغییر دادند. در این نوشته درساره هیچ کدام از این موارد به جز موضوع نزدیک مساختن گفته نشد و امیدواریم بتوانیم در آینده نزدیک در مقالاتی مبسوط و مستند این مساله را شرح دهیم که فتنه ۸۸ ترکیبی از گزینه‌های فشار را علیه ایران فعال کرد که تحریم‌های فلج‌کننده اقتصادی فقط یکی از آنها بود.

۳- سومین موضوعی که بدون شک باید درباره آن سخن گفته می‌شد این است که پس از صدور قطعنامه ۱۹۲۹ تا استانه انتخابات خرداد ۱۳۹۲ (یعنی در بازه زمانی ۴ سال پس از فتنه تا انتخابات بعدی) آمریکا چگونه سعی کرد در چارچوب یک راهبرد جدید خط سازش را در ایران تقویت کند. این هم مساله‌ای است که جداگانه و به تفصیل درباره آن سخن خواهیم گفت.

اما از همین مقدار چند نتیجه کاملا روشن می‌توان گرفت. یکم- قطعنامه ۱۹۲۹ و تحریم‌های یکجانبه مابعد آن به هیچ وجه تحریم‌های هسته‌ای نیست. این تحریم‌ها مستقیما به درخواست جریان فتنه و با هدف حمایت از آنها وضع شد و به نوعی مجازات مردم ایران به سبب رویگردانی از فتنه گران و همچنین تلاشی برای سوق دادن اجباری دوباره آنها به سوی جریان فتنه محسوب می‌شد.

دوم- اساسا جنایت بزرگ جریان فتنه علیه ملت ایران هم همانطور که رهبر معظم انقلاب اسلامی فرموده‌اند و ما تلاش کردیم در این نوشته آن را مستند و بازسازی کنیم، این است که پروژه فشار بر ایران را احیا و بشدت رادیکال کرد و دشمنی را که از امتیازگیری از ایران ناامید شده و به سمت امتیازدهی پیش می‌رفت، جری کرد و به جان ملت انداخت. این جنایت در حرم دیگری بزرگ‌تر است و باید در صدر عناوین اتهامی سازمان فتنه قرار گیرد.

سوم- نکته پایانی که می‌این است که ما به هیچ وجه درباره یک پدیده تاریخی که تمام شده و رفته است سخن نمی‌گوییم. مساله فتنه ۸۸ و تبعات راهبردی آن برای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران موضوعی کاملا زنده و به روز است که کشور همین حالا نیز با تبعات آن مواجه است. این مساله، خودبخشی کوچک از یک مساله کلی‌تر تحت عنوان نحوه تأثیرگذاری فهم آمریکا از وضعیت داخلی ایران بر روند طرح‌ریزی استراتژیک ضد ایران است که باید در جای خود مورد مطالعه تفصیلی قرار گیرد. ما برای مبارزه با فتنه دلایل بسیار زیادی داریم. این نوشته یکی از مهم‌ترین آن دلایل را بسط می‌دهد و آن این است که فتنه «کتبه‌گاه شریک و انگیزه بخش آمریکا» برای جنایت علیه ملت ایران به اشکال مختلف بوده است که تحریم تنها یکی از آنهاست.

- فرانسه، پایگاه اینترنتی فرانسوی زبان افر استراتژیک (۱۳۸۹/۲/۷)
- عنایت فانی، گفت‌گوی جان لیمبرت، معاون مدیر کل وزارت خارجه ایالات متحده آمریکا در امور ایران با بی‌بی‌سی (۱۳۸۹/۲/۲۳)
- متن اصلی این مقاله را اینجا ببینید: http://www.wsj.com/news/articles/SB1۲۵۸۶۵۶۴۷۷۶۵۷۰۶۰۶۱mg=reno۴fwsj&url=http.۲A.۲E.۲Online.wsj.com.۲Article.۲FSB۱۲۵۸۶۵۶۴۷۷۶۵۶۰۶۱.html
- اصل مقاله را اینجا ببینید:
- http://content.time.com/time/world/article/۰,۵۵۹۹,۱۹۴۲۰۹۱۰۰.html
- مایکل سینگ، رئیس امور خاورمیانه در شورای امنیت ملی دولت بوش در گفت‌وگو با شبکه تلویزیونی فاکس نیوز (۱۳۸۹/۱/۱۵)
- بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی در گفت‌وگو با جورج استفانوپولوس از پایگاه اینترنتی شبکه تلویزیونی ای‌بی‌سی نیوز (۱۳۸۹/۱/۲۱)
- جیمز، پی، تایمز (۱۳۸۹/۱/۲۱)
- فیلیپ کراولی، سخنگوی وزارت خارجه آمریکا (۱۳۸۹/۱/۳۱)
- دنیل دامبی، فایننشال تایمز (۱۳۸۹/۲/۶)
- دنیل دامبی، فایننشال تایمز (۱۳۸۹/۲/۶)
- کلمو لینچ و ماری بت شریدان، واشنگتن پست (۱۳۸۹/۱/۱۴)
- واشنگتن پست (۱۳۸۹/۱/۱۵)
- فیلیپ باتر، گزارشگر خبرگزاری فرانسه از تهران (۱۳۸۹/۱/۲۱)
- بی‌بی‌سی (۱۳۸۹/۱/۲۷)
- فارین پالیسی (۱۳۸۹/۱/۱۵)
- اسپینسر اسولتز، وال‌استریت ژورنال (۱۳۸۹/۱/۲۷)؛ یکی از مقامات شرکت پتروناس گفت این شرکت که روزانه ۱۵ تا ۲۰ هزار بشکه بن‌زین به ایران صادر می‌کرد از اواسط ماه مارس ارسال بن‌زین به ایران را متوقف کرده است.
- گزارش خبرگزاری رویترز از کویت (۱۳۸۹/۲/۶)
- جاناتان ویسمن، وال‌استریت ژورنال (۱۳۸۹/۱/۲۰)